

Lagutskottets betänkande**1979/80:27****med anledning av propositionen 1979/80:46 om internationella transporter av lik****Ärendet**

I propositionen 1979/80:46 har regeringen (justitiedepartementet) föreslagit riksdagen att

dels godkänna överenskommelsen den 26 oktober 1973 om transport av lik,

dels antaga ett inom justitiedepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1963:537) om gravrätt m. m.

I ärendet behandlar utskottet vidare de med anledning av propositionen väckta motionerna 1979/80:127 och 1979/80:131.

Lagförslag

Lagförslaget har följande lydelse:

Förslag till**Lag om ändring i lagen (1963:537) om gravrätt m. m.**

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1963:537) om gravrätt m. m.¹

dels att i 2, 5, 14, 17 och 18 §§ ordet "Konungen" i olika böjningsformer skall bytas ut mot "regeringen" i motsvarande form,

dels att 19 § skall ha nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

19 §

Konungen äger meddela närmare bestämmelser om tillämpningen av denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om transport av stoft efter avlidna till eller från Sverige.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då förordningen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 17 § 1971:633.

Motionsyrkanden

I motionen 1979/80:127 av tredje vice talmannen Karl Erik Eriksson (fp) yrkas att riksdagen med anledning av propositionen 1979/80:46 som sin mening ger regeringen till känna att förhandlingar bör tas upp med de övriga nordiska länderna för att få till stånd bilaterala överenskommelser om förenklade regler för transporter av avlidna inom Norden.

I motionen 1979/80:131 av Elvy Nilsson m. fl. (s) yrkas att riksdagen med anledning av propositionen 1979/80:46 som sin mening ger regeringen till känna att förhandlingar bör tas upp med de övriga nordiska länderna för att få till stånd bilaterala överenskommelser om förenklade regler för transporter inom Norden av avlidna.

Utskottet

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner en år 1973 antagen överenskommelse mellan medlemsstaterna i Europarådet om internationella transporter av lik. Överenskommelsen, som trädde i kraft den 11 november 1975, har enligt uppgift i propositionen tillträtts av Cypern, Island, Nederländerna, Norge, Turkiet och Österrike. Efter det att propositionen avlämnats har överenskommelsen tillträtts av Schweiz. Överenskommelsen innebär att de anslutna staterna förbinder sig att tillämpa enhetliga transporter i fråga om kistans beskaffenhet, behövliga transportdokument m. m.

Ett tillträde till överenskommelsen föranleder att vissa författningsbestämmelser måste utfärdas. I propositionen förordas att dessa tas in i begravningskungörelsen eller i tillämpningsföreskrifter till kungörelsen. För att de behövliga bestämmelserna skall kunna meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer krävs ett bemyndigande av riksdagen. I propositionen föreslås att ett sådant bemyndigande tas in i 19 § lagen (1963:537) om gravrätt m. m.

Med anledning av propositionen har väckts två motioner, 1979/80:127 och 131, vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att förhandlingar bör tas upp med de övriga nordiska länderna för att få till stånd bilaterala överenskommelser om förenklade regler för transporter inom Norden av avlidna.

När en person avlider utomlands uppkommer ofta stora problem. Dessa har delvis sin grund i att bestämmelserna om handhavande och transport av avlidna varierar från land till land. Med utvecklingen av turismen och de internationella handelsförbindelserna har behovet av enhetliga och förenklade regler på detta område blivit allt större. Den nu aktuella konventionen har till syfte att tillgodose detta behov. Som framgår av det föregående innehåller konventionen dels regler om behövliga transportdokument, dels bestämmelser om kistans beskaffenhet. I sistnämnda hänseende föreskrivs

(artikel 6) att kistan måste vara ogenomtränglig och bestå antingen av en yttre träkista och en inre kista av zink eller av en enda träkista invändigt klädd med zink. Enligt artikel 2 anger bestämmelserna i konventionen de maximikrav som får föreskrivas beträffande transport av lik. Det står de avtalslutande länderna fritt att, framför allt när det gäller transport mellan gränsområden, föreskriva lindrigare krav antingen genom bilaterala överenskommelser eller genom samstämmiga beslut i särskilda fall.

I motionerna framhålls att en tillämpning fullt ut av konventionen även på transporter av lik mellan de nordiska länderna skulle innebära kraftigt ökade kostnader för de avlidnas dödsbo. Motionärerna erinrar om att metallkista i dag inte används vid liktransporter med likbil eller järnväg, som är det vanliga transportsättet inom Skandinavien. Något behov av att använda metallkista vid de korta transporter det här är fråga om finns inte enligt motionärerna. De hänvisar också till att Nordiska rådets presidium nyligen uttryckt önskemål om att enhetliga och så långt möjligt förenklade bestämmelser i fråga om transport av avlidna skall tillämpas inom Norden. Motionärerna anser det angeläget att i enlighet med artikel 2 i konventionen bilaterala nordiska överenskommelser träffas om förenklade regler på detta område. I motionen 127 framhålls också att konventionen inte bör ratificeras innan sådana överenskommelser kommit till stånd.

Utskottet vill för sin del framhålla att konventionens bestämmelser om kistans beskaffenhet i stort sett överensstämmer med de regler som redan tillämpas av flygbolagen vid flygtransporter av lik. I fråga om transportdokumentation innebär konventionen väsentliga förenklingar i förhållande till vad som f. n. gäller. Enligt utskottets mening utgör konventionen ett betydande framsteg när det gäller att få till stånd enhetliga och enkla regler i fråga om transport av avliden.

I fråga om transport av avliden mellan de skandinaviska länderna skulle emellertid, såsom motionärerna påpekar, en strikt tillämpning av konventionen leda till en försämring i rådande förhållanden. Sådana transporter sker i dag som regel med träkista på järnväg eller i likbil. Om för dessa transporter skulle krävas metallkista skulle detta få till följd kraftigt ökade kostnader för den avlidnes dödsbo. Dels är metallkistan betydligt dyrare än en träkista, dels får metallkista som regel inte användas vid eldbegängelse och på många platser i landet ej heller vid jordbegravning, något som skulle kräva ytterligare en kista. Enligt utskottets mening finns det inga skäl som motiverar att, för de korta transporter det här vanligen är fråga om, införa bestämmelser med krav på att den avlidne skall transporteras i metallkista.

Som motionärerna framhåller har Nordiska rådet behandlat frågan om förenklade transporter av avlidna. Redan år 1970 framhöll rådets presidium i en skrivelse till de nordiska regeringarna att bestämmelser för transport av avlidna inom Norden var en fråga av inte obetydlig praktisk betydelse. Från den enskildes synpunkt var det av vikt att byråkratiska svårigheter undveks.

Vidare underströk presidiet att enhetliga nordiska bestämmelser om transport av avlidna borde behandlas skilt från den behandling som väntades komma att ske inom Europarådet.

Sedan Scandinavian Forum, som är ett gemensamt organ för begravnings-entreprenörer i de nordiska länderna, i en skrivelse till Nordiska rådet i augusti 1979 tagit upp frågan om transport av avlidna konstaterade Nordiska rådets social- och miljöutskott den 23 oktober 1979 att de av rådspresidiet år 1970 anförda principiella synpunkterna fortfarande hade aktualitet och hemställde utskottet att rådspresidiet på nytt skulle ta upp frågan om införandet av enhetliga nordiska och så långt möjligt förenklade bestämmelser angående transport av avlidna inom Norden. Med anledning härav har Nordiska rådets presidium i en skrivelse till Nordiska ministerrådet den 12 november 1979 förklarat sig vilja på nytt uppmärksamma de nordiska ländernas regeringar på denna fråga. Rådspresidiet har uttryckt önskvärheten av att enhetliga nordiska och så långt möjligt förenklade bestämmelser angående transport av avlidna kan tillämpas inom Norden.

Lagutskottet kan för sin del helt ansluta sig till de uttalanden som gjorts av Nordiska rådets presidium. Som utskottet ovan redovisat ger Europaråds-konventionen de avtalsslutande parterna rätt att träffa bilaterala överens-kommelser om lindrigare krav än konventionen föreskrivit. Enligt utskottets mening bör regeringen verka för att sådana överenskommelser kommer till stånd med de övriga nordiska länderna.

På anförda skäl tillstyrker utskottet att riksdagen godkänner konventionen om internationella transporter av lik och antar den av regeringen föreslagna ändringen av 19 § lagen om gravrätt m. m. Utskottet förordar vidare att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför om bilaterala överenskommelser om nordiska transporter av avlidna. När det gäller frågan om tidpunkten för ratificering av konventionen får det ankomma på regeringen att närmare besluta härom. Utskottet vill dock understryka vikten av att ett tillträdande till konventionen inte sker i sådan ordning att de nuvarande förhållandena i fråga om transporter av avlidna inom Norden försämras.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner överenskommelsen den 26 oktober 1973 om transport av lik.
2. att riksdagen antar det i propositionen 1979/80:46 framlagda förslaget till lag om ändring i lagen (1963:537) om gravrätt m. m.,

3. att riksdagen med bifall till motionerna 1979/80:127 och 1979/80:131 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anförut angående bilaterala överenskommelser om förenklade regler för transporter av avlidna inom Norden.

Stockholm den 25 mars 1980

På lagutskottets vägnar

LENNART ANDERSSON

Närvarande: Lennart Andersson (s), Bernt Ekinge (fp), Stig Olsson (s), Joakim Ollén (m), Arne Andersson i Gamleby (s), Martin Olsson (c), Ingemar Konradsson (s), Olle Aulin (m), Marianne Karlsson (c), Bengt Silfverstrand (s), Margot Håkansson (fp), Margareta Gard (m), Stina Andersson (c), Ingrid Segerström (s) och Lars Hedfors (s).

